

בין עזה ללבנון חייבים לעבור בג'נין

28.06.2024 | שבת בן מאיר written by

בזמן שרוחות מלחמה מנשבות בחזית הצפונית ובעוד כוחות צה"ל ממשיכים את פעילותם ברפיח ובמזרח העיר עזה, מספקת גזרת ג'נין תזכורת כואבת נוספת למציאות הביטחונית שהתפתחה בצפון השומרון ולאגרים שהיא מציבה לישראל.

עליית המדרגה בהכנת מטעני החבלה ובהפעלתם נגד כוחות צה"ל בצירי הגישה לשובים הפלסטיניים ולמחנות הפליטים בשומרון, ממחישה את תהליכי ההתעצמות והלמידה של גורמי הטרור באזור הזה. האיומים שהם משגרים גם כלפי הישובים הישראליים בקו התפר, מלמדים על מגמתם.

תהליך ה"עזתיזציה" שעובר על האזור הזה החל אמנם זמן רב לפני ה-7 באוקטובר, אך בהשראת המלחמה בעזה ולאחר ההסתגלות לדפוסי הפעולה של צה"ל. הוא עלול לצבור תאוצה ולהעצים את אתגרי הלחימה הרב-זירתית, אם לא יגדע במהירות.

לג'נין היסטוריה של מרחב אליים. זוהי פריפריה גיאוגרפית, פוליטית, חברתית וכלכלית. מאז ומעולם, אחיזת השלטון המרכזי בה הייתה רופפת. כך היה כבר בשנות ה-30, בימי המנדט הבריטי, שכוחותיו חיסלו באזור הכפר יעבד בגזרה זו את עז א-דין אל-קסאם, מי ששמו נישא ברבות השנים כהשראה וכסמל לחוליות הטרור של חמאס.

במהלך האינתיפאדה השנייה הצטייר מרחב זה כמעוז ההתנגדות הפלשתינית. הקרב במחנה הפליטים ג'נין נחשב לאחד האירועים הקשים במבצע "חומת מגן". כבר אז בלט שיתוף הפעולה המוכר כיום בין הקבוצות השונות במחנה הזה. גם השימוש במטעני חבלה ובמלכודות נפץ, וההסתייעות באוכלוסייה ובמתקנים אזרחיים להסתתרות ולאחסון אמצעי לחימה. אתוס ההתנגדות של ג'נין הפך סמל לארגוני הטרור, וסיפק השראה למחבלים פלשתינים מכל האזורים.

בעשור השני שלאחר "חומת מגן" חזר מרחב זה והתבסס כמעוז הטרור בשומרון וכמוקד ליצוא מפגעים ופיגועים ברחבי יו"ש ובישראל.

בדיוק לפני שנה, פתח צה"ל במבצע רחב בגזרה זו שנועד לבלום את התעצמות הטרור ולקזז מיכולותיו. המטרה היתה ליצור תנאים שיאפשרו לכוחותינו לבצע פעולות סיכול באופן שוטף בלי להידרש לסדר כוחות גדול ולמאמצים מיוחדים. המבצע נחל הצלחה, אך כדרכה של התמודדות כזו, סיומה של פעולה אחת הוא יריית הפתיחה בתחרות על ההתעצמות ולקראת המבצע הבא.

מאז פרוץ המלחמה עצרו כוחות צה"ל יותר מ-4,200 פעילי טרור מיו"ש. ממוצע של כ-16 פעילים ביממה. 1,750 מבין העצורים הם פעילי חמאס. נתונים אלה יכולים ללמד על האינטנסיביות של

מאמצי הסיכול מצד מערכת הביטחון. לא פחות חשוב מכך גם על פוטנציאל הטרור המבעבע ביו"ש.

ממצאי הסקר הרבעוני של מכון PSR בראשות ח'ליל שקאקי, שפורסמו בתחילת יוני, הצביעו על התחזקות מעמד חמאס ביו"ש. כך, 73% מתושבי אזור זה הביעו תמיכה בהתקפת חמאס ב-7 אוקטובר, 79% העריכו כי חמאס ינצח במלחמה בעזה. בשיעור הכללי של התמיכה בחמאס בקרב תושבי יו"ש נרשמה עלייה ביחס לסקר הקודם.

אם ג'נין תבחר להתנהג כמו עזה? היא גם תראה כמו עזה.

תמונה זו מחייבת את מערכת הביטחון לאמץ גישה תקיפה ובלתי מתפשרת כלפי הטרור ביו"ש. תהליך העזתיזציה צריך לפעול גם מצד ישראל כלפי מוקדי הטרור ולהגביר את הלחץ עליהם. אם ג'נין תבחר להתנהג כמו עזה? היא גם תראה כמו עזה.

נכון להגביר את המאמצים לסיכול מעבדות חבלה ולהרוס מבנים שלגביהם קיים חשד כי משמשים להכנה או לאיחסון של מטענים. נכון לשלב בכך גם תקיפות מהאוויר, בין השאר כדי לצמצם את הסיכונים לכוחותינו. יש להמשיך בפעילות למניעת הברחות של חומרי נפץ ובתוך כך גם לעצור את הכנסתם של חומרים דואליים שמשמשים לכך.

יש לשקול הגדרתו של משטר מיוחד במרחב התפר לרבות הוראות מיוחדות לפתיחה באש. זאת, כדי לעקור מן השורש רעיונות לביצוע התקפות על הישובים בהשראת ה-7 באוקטובר.

אזור יו"ש מוגדר כזירה משנית במערכה הרב-זירתית שישראל מנהלת. הצלחת המאמצים מולו, תאפשר לשמר את ההגדרה הזו ותימנע את הידרדרותו של אזור זה למציאות שאיראן, חיזבאללה וחמאס היו רוצים לראות.

קווים אדומים להתנהלות בעזה כדי למנוע חזרה ל-6 אוקטובר

בתהליך זוחל ובשיטת "הצפרדע המתבשלת" נהיה עלולים למצוא את עצמנו חוזרים למציאות ששררה בעזה לפני ה-7 באוקטובר, אם לא יוצבו קווים אדומים ברורים להתנהלות המערכת הישראלית, בסוגיות הקשורות בעזה, ובדילמות הרבות שהן מעמידו ועוד יוסיפו להעמיד בפניה.

כל עוד לא הושגו מטרות המלחמה ולא גובשה עסקה לשחרור החטופים בפרמטרים שהוגדרו על ידי הדרג המדיני, אין כל סיבה להפחית את הלחץ על חמאס ובודאי שלא לאמץ גישה מתונה יותר בהתנהלות הביטחונית, בתחומים שעלולים להשפיע על השגת המטרות. ההיפך הוא הנכון.

מוצע כי במסגרת העקרונות והקווים-המנחים להמשך פעילותה של ישראל בעזה, יקבעו ע"י הדרג המדיני והביטחוני גם "קווים אדומים" להתנהלות המערכת הישראלית, בסוגיות שלגביהן קיים סיכון לכרסום זוחל ושהשפעתן המצטברת עלולה להכשיל את השגת המטרות, כולן או חלקן.

כך לדוגמה: כללי המשטר המיוחד ב**פרימטר הביטחוני** (לרבות גודל השטח שיוגדר כ"מרחב ביטחוני"), מדיניות הפעלת האש לפגיעה ב**מאמצי המשילות** של חמאס, המדיניות נגד **משתתפי הטבח וההתקפה ב-7/10** שאינם משתייכים באופן רשמי לאירגוני הטרור, **הסרת גורמי איום אפשריים מרצועת עזה על יעדים בישראל** (במקום למגן את הרכבת או לחשוש למבנים הגבוהים בשדרות), מדיניות **הכנסת סיוע הומניטארי**: כמה, ממי, אופן התיאום והבידוק. המדיניות ביחס **להכנסת אמצעים דו-שימושיים** לרצועת-עזה (לרבות למתקנים הומניטאריים) וביחס לעבודות הנוגעות **לתשתיות בעזה** (כגון חיבור מתקן ההתפלה בעזה לחשמל)

ביחס לתמונה הגדולה של המלחמה הדין בסוגיות אלה עלול להצטייר כעיסוק בזוטות ואולם השפעתם המצטברת על משילות חמאס, סיכויי התאוששותו ועל שינוי המציאות הביטחונית באזור, מחייבת את הדרג המדיני לצלול גם לעומקם של נושאים אלה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 28.6.2024.